

Literatura.

Manželské procesní právo československé. Studie. Napsal JUDr. Vladimír Mandl, Plzeň 1926. Nákladem vlastním (Grafické závody v Plzni). Cena neudána.

Knižka malá, ale hutná. (83 textových stránek, tisk. kvart). Obsahuje vylíčení manželského práva procesního v obou právních územích republiky a sice synopticky. Tento způsob líčení není ovšem výhodou spisu, neboť vede k neurčitosti přesného obrazu o proceduře v tom kterém území právním. Tato nevýhoda ovšem nepřekáží čtenáři věci znalému, pro které je spis patrně určen. Vytknouti dlužno spíše, že autor nezůstal si důsledným v základní koncepci systému a staví na první místo hned právo dle rak. civ. ř. s., hned dle uh. civ. ř. s. a právo druhého právního území líčí v souvislosti, jako by v doplnění právě vylíčených norem. Obtíže jsou ovšem nevyhnutelným zlem při tendenci vylíčiti právní systém, který není jednotný, nýbrž obsahuje vlastně systémy dva. Snad měl autor na mysli vzor prof. Hory v jeho Čsl. civ. právu procesním, ale v tom směru dlužno uznati, že Horovi se obraz obou práv v synoptickém systému podařil lépe, bez újmy pro jasnost.

Také systematické rozdělení látky nezdá se býti šťastným. Autor sice v předmluvě odůvodňuje svůj systém: 1. kap. Zásady charakterisující předpisy řízení manželského jako celek. 2. kap. Složky procesní situace před rozhodováním in merito. 3. kap. Dosah. 4. kap. Zásadní obsah činnosti stran a soudu. 5. kap. Řízení nesporné — tím, že použití systémů tradičních by vedlo k opakování celé partie civ. ř. s. aneb při vypuštění jich byl by tak vzniklý systém nepochopitelným. Jsme toho názoru, že právě při líčení formálního práva je dlužno co možná držeti se systému daného samým zákonem, neboť jinak trpí jasnost představy o chodu řízení, jež zásadně vzdor všem v praxi možným úchylnám má své více méně přesné tempo. Právě vzhledem na kusost předpisů rakouského práva o řízení v manželských sporech vyžaduje se, aby věda tyto předpisy uvedla v souvislost a sklad s příslušnými předpisy civ. ř. s. ve sporech obecných, neboť jen tak lze docílití obrazu úplného. Netřeba se báti opakování celých partií — stačí poukaz na obecné normy, bez něhož se ani autor neobešel i při svém volném systému. Směrnicí poskytuje velmi vhodné k této metodě uh. civ. ř. s. o sporech ve věcech manželských.

Volný systém zvolený autorem činí knihu pro praktika těžko použitelnou, neboť praktik je zvyklý hledati, čeho potřebuje, tam, kam poukazuje zákon. Ovšem tomu, kdo tuto »studii« — studuje, volný systém nevádí, spíše obohacuje jeho vědomosti ve směru vztahů, jež by mu při legálním systému mohly ujíti. Avšak knihy psané pouze pro intenzivní studium o předmětu tak praktickém a životním jako je živé právo mívají nežádoucí úspěch, totiž že se nerady čtou. Vadě vytknuté odpomáhá částečně index na konci spisu sestavený.

Jinak dlužno uznati autorovi, že na poměrně málo stránek zpracoval obojí látku velmi hutně a předce vystižně. Dle literatury uvedené v seznamu na str. 7.—11. zpracoval celou literaturu přístupnou mu v jazyce českém a německém, i starší. Literatura v jazyce maďarském není autorovi patrně jazykově přístupna, ale doznati sluší vzhledem na četné komentáře maďarské o uh. civ. právu procesním (Meszlényi, Fodor, Gadr, Magyary, Kovács), že práce autorova vzdor této překážce, nezůstala za nimi, spíše dlužno uznati v mnohém přednost i před těmito. Autor vzal zřetel i k literaturám a zákonodárství cizímu, zvláště německému, kteréž bylo základem uh. civ. ř. s. vůbec a vzorem i pro řízení ve věcech manželských. Ohledně sporných otázek autor omezuje se často jen na jejich konstatování, jako vůbec celá studie je spíše snůškou literárního a zákonného materiálu o předmětu, vhodného k dalšímu studiu na základě této »studie« — jež tím však neztrácí nikterak na své literární ceně, neboť

vzdor tomu není to pouhá práce kompilační. — Místy všimá si autor i výsledků unifikační činnosti o sjednocení procesního, resp. občanského práva. Činnost slovenské komise pro unifikaci ušla jeho pozornosti.

Se striktností výkladu vlastního předmětu není v souladu místy zá-
běh do otázek jen nepřímo se předmětu týkajících, na př. na str. 64., poz.
32., o rozdílu klidu řízení dle pojmání v uh. z. a v zák. rak., tvořící
vzhledem k ostatnímu obsahu spisu jakýsi exkurs; dále na str. 57. o po-
měru zásady ústnosti k zásadě přímosti ač zajímavost a správnost výkladu
samého dlužno uznati.

Velmi zdařilá partie je na str. 61. sq část o vyhledávání pravdy,
zejména o zásadě vyhledávací, pokud se týče práva uherského, doplňující
pro právo čsl. zdařilé zpracování této otázky dle práva rakouského prof.
Horou; podobně na str. 36. výklad o účincích přihlasky neplatnosti odpo-
rovatelného manželství dle § 68., odst. 1. uh. manž. zákona.

Při této příležitosti jako na estetickou vadu poukazujeme, že autor
uh. z. čl. XXXI/1894 označuje prostě zkratkou z. čl. (zákonný článek).
V praxi i v literatuře ustálen jest termin »manželský zákon«, věc úplně
vystihující.

Vzdor nepopíratelné pečlivosti a důkladnosti, s kterou se autor před-
mětem studie obíral, vyskytují se tu a tam nesprávnosti, jež nelze ovšem
v pouhé recenzi všechny vypočítati. Týkají se po výtce práva uherského.
Pouze exempli causa uvádíme zde některé, neboť výčet všechných vyža-
doval by vyčerpávající studium této »studie«.

Na str. 17. odůvodnění, proč soudce může dle § 685., předposl. odst.
pominouti provisorní separaci a thoro et mensa — poněvadž manželé již
byli rozvedeni. Právě cit. § předpokládá, že manželství cizozemským
soudem nebylo ještě rozvedeno — nýbrž rozvod pouze cizozemským
soudem nařízen, ale neproveden. Jinak by uvážení soudcovu nemělo smyslu.

Na str. 42., poz. 49. cit. § 85. odst. 3. manž. zák., že cit. § poskytuje
žalovanému možnost žaloby navzájem. Není-li tu míněn odst. 2. — oprav-
ňuje § 85. odst. 3. žalovaného na uplatňování spoluviny, resp. výlučné viny
žalobcovy na rozluce (rozvodu).

Na str. 46., že změna žaloby rozlukové v rozvodovou pod normu
§ 188. uh. civ. ř. s. Je tu směrným zvláštní ustanovení § 104. odst. 2.
manž. zákona.

Na str. 57. zmínka o rozsudku pro zmeškání roku k zahájení sporu
jest bezpředmětna (z. č. 164/1924).

Na str. 82. vyloučení nároku manželčina ohledně podržení práva
na jméno manželovo v případě přeměny rozvodového rozsudku v rozlu-
kový dle § 94. odst. 2. — ovšem opírající se o rozh. uh. kurie č. 2830/1901
— je nekritické vzhledem k §§ 683., 684., které vylučují jen nové důvody
rozlukové a novou žalobu, resp. přezkoumání pravdivosti rozvodového
důvodu v cizozemském rozsudku zjištěného. Otázka přípustnosti změny
rozvodu v rozluku přináší samo sebou i rozhodnutí o uvedeném nároku
jako ex officio do tenoru rozsudku patřícího. (§ 94. věta 1.)

Nedopatření tato ovšem nejsou takového rázu, že by vědeckou hod-
notu »studie« byla vstavu snížit, neboť právě při bedlivém studiu spisu
čtenář věci znalý nesprávnosti tyto dle zákonného textu lehce sám zjistí.
— Pro začátečníky ovšem spis se sotva hodí, nejen pro svoji konciznost, ale
i pro místy příliš těžký sloh, zvláště pokud se týče partií čistě teoretických.

Dr. J. H o r á k.

Trestný poriadok. Pod tímto titulem uveřejněna byla na str. 411
tohoto časopisu kritika mé kritiky »Trestného poriadku« ve »Věstníku
Československé společnosti pro právo trestní. Nemám ve zvyku se ozvat
na kritiku svých prací, přiznáváje kritice její právo na subjektivní mínění,
ale tentokrát musím učiniti výjimku, neboť jsem tam obviněn z nevěcnosti.

Proto upozorňuji, že jak jsem tvrdil, překládají autoři Právníckého terminologického slovníku, Fajnor a Zátorecký (druhé vydání 1925) v šu de »meghallgatás« a »kihallgatás« do slovenčiny slovem »výsledch« a nikde »výsluch« (str. 91. a 109.) — podobně »kihallgatni = vyslechnút, vyslychat«. Rovněž uvádí tento Slovník pro překlad slova »nyomozás« vedle slova »stopovanie« i »vyhľadavanie«. Nelze pochybovati, že autorita těchto vynikajících znalců slovenčiny je rozhodující, a mohl jsem proto, o ni se opíraje, učiniti své výtky. Nikde jsem také netvrdil, že se v soudní praxi na Slovensku užívá slova »vyhľadavanie místo »stopovanie« — naopak jsem vytknul, že není správné, petrifikuje-li (t. j. utvrzuje-li) kniha ujatý výraz »stopovanie«, ačkoli v zájmu unifikace je možno užívati slova »vyhľadavanie«, které je věcně správnější a stejně ducha slovenského (jak potvrzuje Právnícký terminologický slovník), jako českého. Je smutné, že tato výtka mé kritice vychází v Publikaci ministerstva unifikačního, ačkoli toto ministerstvo ví, že se připravuje jednotný trestní řád, který nemůže užiti dvojího výrazu — jednoho na Slovensku a druhého v zemích historických — když se zde slovenčina i čeština úplně shoduje a když toto řízení se nemá obmeziti na pouhé stopování, nýbrž bude míti za úkol vyhledati závažné skutkové náležitosti činu. Tomu však tak je celkem již podle ustanovení trestního pořádku, platného na Slovensku, a proto uvedený výraz »stopovanie« je nepřiléhavý. — Konečně je s podivem, že ministerstvo unifikační může schváliti ohyzdné slovo »potažne«, kterýžto otrocký překlad německého »beziehungsweise« se dá ve slovenčině zcela dobře jako v češtině nahraditi slovy: alebo, dľa okolností a pod. Ostatně v češtině totéž slovo také dříve strašilo, ale bohudíky vymizelo.

Milota.

Obzor národohospodářský. (Časopis věnovaný otázkám národohospodářským a sociálně politickým.) Ročník XXXI., č. 5: Karel Engliš: Odklon důchodů a cen. Alfred M. Mayer: K diskusi o zemědělských clech. Otto Kapp: Poválečný vývoj světového exportu. Vlad. Klumpar: Mezinárodní obchodní komora. Číslo 6: Karel Uhlig: Pokles čs. vývozu v prvním čtvrtletí 1926. Ant. Basch: Problém ocenění v stabilizačních bilancích. E. Šlechta: Vývoj kartelů a trustů v severní Americe. Číslo 7: Jan Dvořáček: Celní a obchodní politika v posledním sněmování. Ivan Krno: Medzispojenecké dluhy. Karel Uhlig: Československo a Maďarsko. E. Šlechta: Vývoj kartelů a trustů v severní Americe. Číslo 8: Vilibald Mildschuh, Bedřich Wieser, Karel Uhlig: Myšlenka o aktivní obchodní bilanci československé. Ivan Krno: Úmluva Caillaux-Churchil. Vlad. Klumpar: Provádění zákona o sociálním pojištění.

»Frávník«. (Časopis věnovaný vědě státní a právní), vydává Právnícká Jednota v Praze. Sešit X.: Náhrady škody způsobené veřejným zaměstnancem podle návrhu nového občanského zákoníka. Dr. doc. Jan Matějka. Sešit XI.: O právu směnečného věřitele na úhradu (Provision) podle francouzského směnečného práva a podle návrhu na reformu našeho směnečného řádu (též se zřetelem k světovému směnečnému právu). Dr. Frant. Vážný. Sešit XII.: K otázce výkladu § 17. manželské novely z roku 1919. Emil Svoboda. Sešit XIII.: Státní pozemkový úřad a zcelování pozemků. Dr. Otto Jelínek. Sešit XIV.: Sjednocení přípravného vyhledávání a vyšetřování. Dr. Frant. Kromberger. Sešit XV.: Kritická úvaha o úvodní části osnovy občanského zákoníka pro RČS. Prof. Dr. Stan. Dnistrianský. Sjednocení přípravného vyhledávání a vyšetřování. Dr. Frant. Kromberger.